

Ders 12

Кеңеш, сунуш, жооткотуу билдиримдери

(Teklif, teselli, tavsiye ifadeleri)

Окума тексти

Аюу коркунучу

Сак бололу, бул жерлерде аюу көп болчу эле,- деди Калмурат.

-Аюу болсо эмне экен, аюудан да киши коркобу? Аюу чыксынчы, күрөшүп эле жеңип алам- деп, Бакай кыйынсынды.

-Аюу оңой менен кишиге алдырбайт. Канткен менен жырткыч да. Анын үстүнө сенде эч кандай курал да жок,- деди Калмурат.

-Курал жок болсо эмне экен, мен аны колум менен эле муунтуп коём.

-Кой , досум, мактанба, аюу дегендин тырмагы бар, тиши бар.

-Мен сага коркпо дебедимби. Бизге эч нерсе кыла албайт. Жаныңда мен турбайымбы. Жүрө бер.

Чер карагайды аралап, эки дос чыйыр жол менен бара жатышты. Аңгыча Калмурат бир изди көрө койду. Карагайлардын түбүндөгү кара топуракта тайрандаган жаңы из жатат. Чоңдугу бууранын таманындай.

-Кокус аюу чыга калса, бири-бирибизге каралашалы, качып кетпейли, макулбу? – деди Калмурат.

-Аюуну мага эле кой, башын толгоп үзүп салам,- деп компойду Бакай.

Бир аз жүргөндөн кийин достор илбирстин изине жолугушту.

Сүйүнгөн бойдон капканды орнотууга киришишти. Капкандын кызыгына түшкөн экөө аюу жөнүндө эсинен чыгарып коюшту.

Грамматика

1. Буйрук ыңгай
2. Тилек ыңгай
3. Кыргыз тилинде жакшы тилек билдирген макалдар

Көнүгүүлөр

1. Жогорудагы калыптар боюнча 3төн сүйлөм жазгыла

2. Мезгил билдирген бул сөздөр текстте кайсы максатта колдонулганын айтып бергиле, алар менен сүйлөм түзгүлө.

жайдын толуп турган кези

аңгыча

кокус
бир аз жүргөндөн кийин
чотту алар замат эле
саамга
аюу кеткенден кийин
башыңа коркунуч келгенде

3. Бул сүйлөмдөрдүн курулушун байкагыла, өзүңөр да ушул типте сүйлөмдөр түзгүлө.

Аюу оңой менен кишиге алдырбайт. Канткен менен жырткыч да. Анын үстүнө сенде эч кандай курал жок.

Кокус аюу чыга калса, бири бирибизге жардам берели.

4. Тике сүйлөмдөрдү кыйыр сүйлөмдөргө айландыргыла. Мисалы:

- Курал жок болсо эмне экен. Мен аны колум менен эле муунтуп өлтүрүп коём.-деди Бакай. - Бакай куралсыз эле аюуну муунтуп өлтүрөрүн айтты.

- Кокуй, аюу келе жатат! деди Калмурат. - Калмурат аюунун келе жатканын айтты.

- Чотту мага бер,- деди Бакай. - Бакай чотту ага берүүсүн суранды.

Sözlü ve Yazılı Anlatım Dersi Kaynakları

Abduldayev E. (1998). *Azırkı kirgız tili*. Bişkek: İlim.

Akdemir R. (2000). *Baldar anğemeleri*. (Türkçeden Kirgızcaya çev. Cumakunova, G. , Rahat Razak). Ankara: Diyanet İşl. Başk.Yay. 1- 112s.

Asanaliev Ü. (1964). *Lobnor tilinin grammatikalık kıskaçça oçerki*, Frunze,

Azırkı kirgız adabiy tili. (2009). Bişkek: KMUIA. -928 b.

Bartold V.V.(1963). *Kirgızı. Soçineniya*. T.2, Çast I., s.509-510. Moskva.

Baskakov N.A. (1960). *Tyurkskiye yazıki*. Moskva.

Batmanov İ.A. (1947). *Kratkoye vvedeniye v izuçeniye kirgızskogo yazıka*. Frunze.

Batmanov İ.A. (1963). *Sovremenniy kirgızskiy yazık*. Frunze.

Cumakunova G. (2002).“Kirgız Türkçesi”. *Türkler Ansiklopedisi*. Ankara:Yeni Türkiye Yay. Cilt 19, s.596-606.

Cumakunova, G. (2005). *Türkçe-Kirgızca Sözlük*. Bişkek: Manas Üniversitesi Yayınları.-1000s.

Karasayev H.K. (1983), *Orfografiyalık sözdük*. Frunze:KSE

Keleçektin Eeleri. Añğemeler, Comoktor. Frunze: Mektep Basması, 1976.

Kirgız adabiy tilinin grammatikası. (1980). Frunze: İlim.

Köseoğlu E. (2001). *Tonton Ene*. (Türkçeden Kirgızcaya çev. Cumakunova, G.) Ankara: Diyanet İşl. Başk.Yay. 1-88.

Köseoğlu E. (2003). *Veli Aba*. (Türkçeden Kirgızcaya çev. Cumakunova, G.) Ankara: Diyanet İşl. Başk. Yay.1-136.

Malov S.E. (1952). *Yeniseyskaya pismennost tyurkov: Teksti i perevodi*. M.-L.

Oruzbayeva B.O., (1997). “Kirgızskiy yazık”. *Yazıki Mira: Tyurkskiye yazıki*. Bişkek, s.286-289.

Timistanov K. (1998). *Kirgız tili*. C.I-II, İstanbul.

Tenişev E.R. (1997). *Drevniy kirgizskiy yazık*. Bişkek.

Yazım Kılavuzu.(2012). Ankara:TDK Yay.

Yunusaliyev B.M. (1971). *Kırgız diyalektologiyası*, Frunze.

Yunusaliyev B.M. (1955).“Problema formirovaniya obşçenarodnogo kirgizskogo yazıka”.*Voprosı yazıkoznaniya*, №2, s.30-41.